דרכי טוהר

הלכות נדה

סיכום שיטות הראשונים והאחרונים
והכרעת פוסקי זמנינו גדולי אשכנז וספרד
עם עיקר מקורותיהן וניממוקיהן
לפי סדר השו"ע עם הערות וביאורים

חובר בס"ד ע"י

מרדכי דוד אלברמן

שנת תשפ"א לפ"ק

מהדורת זכר שמשמי

סימן קפט
דיני וסתות

סעיף א
עונה בינונית

א. עונה בינונית לאשה שאין לה וסת קבוע
- **רמב"ן** (פ"ה ה"ה) **ורשב"א** (טו.)**: חוששת לעונה בינונית**[א].
- **רמב"ם** (פ"ד ה"ט לפי המ"מ שם) **ורי"ף** (שבועות ד: לפי המ"מ שם)**: מותרת בעונ"ב**[ב].

☜ חוששת לעונה בינונית[ג].

ב. עונה בינונית לאשה שיש לה וסת קבוע
- **רש"י** (טו. ד"ה לא שנו)**: חוששת לעונה בינונית**[ד].
- **רמב"ן** (חי' טו.)**: אינה חוששת לעונה בינונית** אא"כ וסתה לפני יום ל' ולא ראתה בו[ה].
- **רשב"א** (טו.)**: אינה חוששת לעונה בינונית כלל**[ו].

- **שו"ע וט"ז** (סק"א)**: אינה חוששת לעונה בינונית כלל.**
- **חוו"ד** (סק"כ ע"פ הרמב"ן)**: אם עבר וסתה ולא ראתה חוששת לעונה בינונית.**

☜ אם לא ראתה בשעת וסתה חוששת לעונה בינונית[ז].

ג. איזה יום הוא עונה בינונית
- **ט"ז** (סק"ז) **וחכם צבי** (סי' קיד בפת"ש סק"י)**: עונה בינונית היא יום הל'**[ח].

א. מפני שרוב נשים רואות מל' עד ל' (רמב"ן שם) ועוד וכי לעולם לא תראה (חוו"ד סקי"ב ע"פ הרמב"ן בחי' טו.), והכי משמע מדתנן (טו.) הבאין מן הדרך נשיהן בחזקת טהרה ואר"ל משום ר"י נשיאה והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה ופרש"י ל' יום לראייתה. ועונה בינונית היא ל' יום כדאמרינן (דף ט:) לגבי הא דתנן (ז:) איזוהי זקנה כל שעברו עליה ג' עונות ואמר ר"ל משום ר' יהודה נשיאה עונה בינונית ל' יום וכו'.

ב. המ"מ (פ"ד ה"ט) כתב שהרמב"ם והרי"ף לא ס"ל כלל דין עונ"ב ופירשו שמה שאמר ר"ל (שם) והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה מאי עונתה וסתה דהיינו שאף אם עברה עונת הוסת מותרת, וכ"כ שהוא דעת הרי"ף שלא חילק בין עברה עונת הוסת ללא עברה [וכ"כ הר"ן (שם ה.) בדעתו].

ג. שו"ע.

ד. שפי' שמה שאמר רב הונא ל"ש אלא שלא הגיע שעת וסתה קאי אדברי ר"ל שאמר והוא שבא ומצאה בתוך עונתה, ש"מ שאם וסתה אחר יום ל' אסורה מיום ל' ואילך אע"פ שיש לה וסת.

ה. דוכי לעולם לא תראה אך עד שעת וסתה מסולקת דמים היא, ופי שרב הונא אמתניתין קאי.

ו. דס"ל דלא תיקנו עונ"ב אלא לנשים שאין להן וסת.

ז. הגר"ז (קו"א אות א).

ח. כ"מ מלשון הרשב"א (טו.) שחוששת ליום ל' מראייתה ומלשון השו"ע סי' קפד סי"א והטוש"ע כאן

- **ש"ך** (סק"ל) **ותוה"ש** (סקכ"א): **עונה בינונית היא יום החודש**[ט].
- **חוו"ד** (סקי"ב): **עונה בינונית היא יום הל"א**[י].

☜ **מעיקר הדין אין צריך לחוש אלא ליום ל' אך נכון לחוש גם ליום ל"א וכן מנהג העולם**[יא] ❁ ולדעת פוסקי ספרד אין צריך לפרוש אלא ביום ל'[יב].

ד. לחשוש לב' עונות לילה ויום

- **כו"פ** (סקט"ו ד"ה ועוד) **והגר"ז** (סעיף א): **עונ"ב היא ב' עונות לילה ויום**[יג].
- **ב"ח** (כאן) **וסד"ט** (סקל"א ד"ה עוד): **אינה אסורה אלא עונה אחת**[יד].

☜ **נוהגים להחמיר לחוש לב' עונות ויש להחמיר אף ביום ל"א**[טו] ❁ יש פוסקי ספרד

שחוששת ליום ל' לראייתה. ואף שהראב"ד (ד"ה ועתה) והרמב"ן (פ"ה הכ"א) לא הזכירו עונ"ב אלא רק חשש של וסת החודש ולהפלגה, היינו כיון שדיברו על מי שראתה בא' ניסן שחוששת ליום הל' כבר מדין יום החודש. ואף שהרמב"ם (טומו"מ פ"ד ה"ג) כתב שג' עונות היינו ג' חודשים (לגבי זקנה) י"ל שסתם חודש חסר (תוס' סנהדרין יא. ד"ה רשב"א). א"נ נקט לשון קלילא שלא יצא חורבא להמתין צ' יום במקום פ"ז יום (חכ"צ).

ט. חוששים לוסת החודש דאמרינן שסתם נשים רואות ביום החודש לכן זו סתירה לומר שסתם נשים רואות אחר ל' יום [והחכ"צ והחוו"ד יישבו שיש נשים שרואות ביום החודש ויש שרואות אחר ל' יום לכן יש לחוש לכל מה שאפשר לחוש], וכ"מ מהרמב"ן והראב"ד (שם) שכתבו שחוששת לב' חששות לוסת החודש ולהפלגה ולא הזכירו עונ"ב וכ"מ מהרשב"א (טו.) שכתב שאם ראתה לסוף כ' וכו' אע"פ שלא ראתה ליום כ' חוששת ליום ל' שהיא עונ"ב ולא הזכיר שצריכה לחוש לוסת החודש [עי' במילואים שבסוף הספר מה שכתבנו בזה], וכ"מ מהרמב"ם (שם) שכתב שג' עונות היינו ג' חודשים. ועי' בחוו"ד שהקשה ממה שאמר ר"ל (דף ט:) עונ"ב היינו ל' יום, ולפי רבא כ"ג יום (אחר ז' ימי נדה לפי ר"ח), ש"מ שתלוי בהפלגות ולא בגרימת החודש.

י. שהרי לפי ר"ל (ט:) עונ"ב היינו ל' יום ורבא כ"ג יום [לפי גירסת ר"ח מובא בתוס' (שם ד"ה ימי)] ואמרינן שם ולא פליגי מר קחשיב ימי טומאה (ז' ימי נדה) ומר לא קחשיב ימי טומאה, ש"מ שיום הל' הוא נכלל בימי טהרה ולא חוששת בו.

יא. החכ"א (כלל קיב ס"ה) והחוט שני (עמ' קיא) כתבו שנכון להחמיר לחוש גם ליום ל"א, ומובא בשבה"ל (עמ' קכו) שכך מנהג העולם, אך מדינא אין לחוש אלא ליום ל' שכ"ד רוב הפוסקים (השו"ע הט"ז הכו"פ והחכ"צ).

יב. הגרב"צ אבא שאול (טללי טוהר פ"ט הע' קכט) והגר"ע יוסף (שם סי' ב סק"ו), כפשטות לשון השו"ע.

יג. דדוקא וסת החודש והפלגה שחוששת להם שמא תקבע וסת מחשבינן בעונות משא"כ עונ"ב שאינה חוששת לה שמא תקבע וסת.

יד. לדעתם אין הכרע לדברי הכו"פ.

טו. לדעת שבה"ל (עמ' שצג) יש לחוש לב' עונות, ובחוט שני (עמ' קיא) מובא שהמנהג להחמיר, ואף ביום ל"א חוששים לדעת הכו"פ שהרי השבה"ל (שם) והחוט שני (שם) לא הקילו בזה אלא בליל טבילה.

שכתבו שאין צריך לפרוש אלא עונה אחת[טו] ויש אומרים שיש להחמיר אם היא ראתה ביום[טז].

ה. אם ראייתה האחרונה היתה ביום אין צריך לפרוש ביום כ"ט[יח].

ו. אם ליל טבילתה חל בליל ל' וראייתה האחרונה היתה ביום ראוי להחמיר אם לא בשעת הדחק[יט].

ז. חל ליל טבילתה בליל ל"א אם ראייתה האחרונה היתה בלילה אין להקל אלא לצורך גדול כשאינו יום החודש[כ] ואם ראייתה האחרונה היתה ביום אפשר להקל[כא].

ח. מוחזקת לראות לאחר ל' יום

- **חוו"ד** (סי' קפו סק"ג): **חוששת לעונה בינונית**[כב].
- **הסד"ט** (סק"כ ד"ה בש"ך) **מצדד שאינה צריכה לחוש לעונה בינונית**[כג].
- ☜ **אג"מ** (ח"ב סי' עב): **אינה צריכה לחוש לעונה בינונית**[כד].
- **שבה"ל** (עמ' קו) **וחוט שני** (עמ' קי): **צריכה לחוש לעונה בינונית.**
- **הגרי"ש אלישיב** (משה"ט פ"ז הע' 37): **צריכה לחוש לעונ"ב אך רק עונה אחת.**

סעיף ב
וסת ההפלגות - וסת החודש

א. וסת ההפלגות נקבע על ידי ד' ראיות[כה].

טז. הגר"ע יוסף (שם סי' ב סק"ו), שכתב דאיכא ס"ס שמא הלכה כהרמב"ם והרי"ף דס"ל שאין דין עונ"ב כלל (כנ"ל) ואת"ל שהלכה כהרשב"א שמא די בעונה א', וכהוסיף שכך המנהג אצל בני ספרד להקל ע"פ סתימת הפוסקים.

יז. הגרב"צ אבא שאול (טללי טוהר פ"ט הע' קלד), שפסק שיש לחוש לדעת הכו"פ אך רק בצירוף עונת או"ז.

יח. שבה"ל (עמ' קה), משום דתרי חומרות לא עבדינן [דהיינו עונת או"ז לפני עונת הכו"פ].

יט. שבה"ל (שם), שהרי לפי הכו"פ אסורה בו מדינא דלא כעונת או"ז דמקילין בליל טבילה שאינה אלא חומרא, וכך היא דעת החוט שני (עמ' קיא) שאין להקל בזה.

כ. שבה"ל (עמ' שצג), שמחמירים כדעת החוו"ד אף בליל טבילה.

כא. לדעת השבה"ל (שם) מותר ולדעת חוט שני (עמ' קיא) אפשר להקל בשעת הצורך, שבליל טבילה בשעת הצורך אין להחמיר כדעת הכו"פ בעונ"ב של החוו"ד.

כב. כ"מ מסתימת הפוסקים שאשה שאין לה וסת חוששת לעונ"ב, שלא אמרינן חזקות דוסתות שלא תראה שלא בשעת וסתה אלא שתראה בשעת וסתה.

כג. דחשיב שיש לה וסת עד יום ל' [כדפסק השו"ע סי' קפו ס"ג ע"פ התה"ד לענין בדיקה קודם תשמיש].

כד. ס"ל דקי"ל כהתה"ד ולא כהחוו"ד, שהרי מי שיש לה וסת א"צ בדיקה קו"ת משא"כ אם אין לה וסת לפי הרמב"ם והרא"ש, ש"מ שוסת עושה שלא חוששין שמא תראה שלא בשעת וסתה.

כה. שו"ע, דתנן (סג:) היתה למודה להיות רואה יום ט"ו ושינתה להיות רואה ביום כ' וכו' שינתה ג"פ ליום כ' וכו' קבעה ליום כ' ומיירי בהפלגות [דאמרינן (לט.) יום כ' לטבילתה] דהיינו ד' ראיות, וגורם הוסת הוא שהאשה מתמלאה ונופצת לזמן קבוע (רמב"ן סד. ע"פ הגמ' דף סו. לגבי רמ"ת).